

Stanoviště velitele v moderním boji.

„Tajemství války kotví v tajemství spojení.“ — Napoleon.

Volba tak zvaného SV. vyžaduje na velitelích a štábech všech stupňů značného důmyslu a pochopení jeho veškeré důležitosti, zejména při přípravě k příští válce.

Naše zkušenosti ze světové války nás všechny nutí věnovati této otázce dost pozornosti, aby se neopakovaly tak časté chyby, kterých jsme se dopustili sami, nebo kterých jsme byli očitými svědky ve válce 1914—1918.

Nesprávné umístění velitelských stanovišť nejenže přispívalo k neúspěchu a ztěžovalo vedení boje, nýbrž známe dost případů ze studia různých válek, že tyto okolnosti způsobily zmar operací i největších rozsahů!

17. srpna 1870 rozhodl se Moltke svěsti rozhodnou bitvu v prostoru Gravelotte - St. Privat. Podle svého plánu chtěl zaměstnati svým pravým křídlem Francouze čelně, kdežto svým levým křídlem obchvátit pravé nepřátelské křídlo, které předpokládal u Amanvillers. Ačkoli se rozhodl hledat rozhodnutí na svém levém křídle (Gardový a XII. sbor), přes to zůstává hlavní německý stan na křídle opačném, a poněvadž i kníže Bedřich Karel byl rovněž dosti vzdálen od místa, kde došlo k urputnému zápasu nejzazších sborů jeho armády, nebyla ve skutečnosti tato bitva v svých nejtěžších okamžicích ani řízena!

Vše bylo přenecháno iniciativě podřízených velitelů armádních sborů (zejména XII.), kteří nejsouce náležitě usměrňováni, ztráceli čas, měli velké ztráty a svých úspěchů nemohli ani využít.

Těžce oťresané německé sbory nocovaly na bojišti a teprve ráno po ústupu Francouzů seznalo německé velitelství neobyčejný dosah svedené bitvy, o jejíž konečný úspěch nemělo ovšem zásluh.

Víme, že se stejné chyby dopustil i Moltke mladší r. 1914 v známé bitvě na Marně, kterou rovněž, poněvadž byl vzdálen se svým SV. skorem

200 km od rozhodujícího místa, neřídil, a spolehnul na iniciativu a důmysl svých armádních velitelů, bitvu ztratil.

Tyto příklady z dějin znázorňují extrém, kdy nejlepší úmysly velitelovy jsou vydány v sázku a nebezpečným náhodám, poněvadž se velitel, jak vidíme, spokojuje pouhým počátečním rozhodnutím a bitvy se vůbec neúčastní.

Známe i druhý extrém, kdy velitel nejenom umísťuje své stanoviště příliš blízko fronty, nýbrž vydává se naprosto zbytečně osobnímu nebezpečí a tím i nebezpečí přerušení veškerého spojení s podřízenými jednotkami.

Gen. Samsonov, velitel 2. ruské armády, v bitvě u Tannenbergu r. 1914 svou nesprávnou volbou SV. ztratil spojení jak se svými jednotkami, tak i s velitelstvem fronty, nemohl nabýti správné představy o situaci, zakročoval proto naprosto falešně a přispěl tím velkou měrou ke katastrofální porážce své armády.

Srbský generál Michajlovič popisuje v Ratniku (srpen—září 1928) podobný případ ze soluňské fronty r. 1917, rovněž dobře charakterisující nebezpečí SV., volených přespříliš blízko fronty.

Velitelství 2. srbské armády před samou ofensivou r. 1917 přemístilo své SV. do osady, která nejenže byla dobře od nepřítele pozorována, nýbrž byla dokonce v dosahu puškové nepřátelské palby!! Stalo se tak proto, že velitel armády chtěl býti „blíže“ fronty, čímž se i SV. jednotlivých divisí, aby nezůstala vzadu za stanovištěm velitele armády, posunula kupředu a byla vydána stejnému nebezpečí. Ovšemže každý, i nepatrný pohyb na jednotlivých SV. ve dne byl nepřitelem pozorován a ihned palbou ztěžován, takže vše se musilo dít jen za tmy a v noci.

Před ofensivou r. 1918 provedl nepřítel, který byl orientován o místě velitelství armády a o dni zahájení ofensivy,¹⁾ zastřelování svého dělostřelectva a večer před ofensivou bombardoval SV. armády. Důsledky toho byly ovšem nedožrnné: veškeré spojení bylo přetrháno a velitel armády, zůstav bez jakéhokoli spojení a naprosto izolován, byl donucen své SV. přesunout dozadu a znovu organisovat spojení se svými vojsky!

*

Spokojíme se těmito několika příklady, na kterých jsme chtěli poukázat, že zejména vyšší velitelství podceňují mnohdy důležitost správné volby svých stanovišť a tím podceňují i význam náležitěho umístění SV. svých podřízených. S touto otázkou se musíme zabývat i v míru, abychom se naučili volit ve válce svá stanoviště tak, aby bylo nejlépe zajištěno všestranné spojení, t. j. jak dopředu, dozadu, tak i k sousedům, a na druhé straně, abychom nesprávnou neb ukvapenou volbou SV. neporušovali ve válce beztoho dosti otřesený duševní stav svých podřízených.

Po stránce taktické každé velitelské stanoviště musí vyhovovat několika nezbytným požadavkům: nesmí být pozorováno od nepřítele, nemá být umístěno na místě příliš nápadném, má být ušetřeno nepřátelské palby,²⁾ musí být umístěno tak daleko, aby si velitel, i kdyby spojení bylo přerušeno, mohl podržeti vliv na řízení boje, má být umístěno tak blízko, aby zprávy docházely včas a mohly býti velitelem využity, a

¹⁾ Ta byla na štěstí odsunuta na pozdější dobu, o čem Bulhaří nevěděli.

²⁾ Netýká se velitelů malých jednotek.

konečně každé SV. musí být umístěno tak, aby jak orgány podřízených, tak i nadřízených velitelství je mohly snadno nalézt. SV. přemísťujeme jen tehdy, když máme organizováno spojení na příštím stanovišti.

Zásadou však má být, že požadavek nezbytného spojení musíme stavěti nad všechny výhody osobního pozorování. Dá-li se spojit výhodné spojení s možností pozorování, bude to pro nás případ zajisté nejvýhodnější, ale v boji se vyskytne poměrně zřídka. Vydávat však veškerý spojovací aparát nebezpečí okamžitého přerušení jen proto, že chci vidět stůj co stůj alespoň část terénu, v kterém bojuje vlastní jednotka, je neprozřetelné.

Japonský polní řád na př. kategoricky zakazuje velitelům vyšších jednotek umisťovat svá stanoviště příliš blízko fronty a vyžaduje od těchto velitelů nikoli velení v boji, nýbrž jen řízení boje nebo bitvy!

I požadavky psychologické nás nutí k velké opatrnosti při volbě stanovišť v boji i mimo boj. Na př. za přibližování musí býti velitel tam, odkud může v každém okamžiku zasáhnout do boje, aniž musí příliš nápadně se přemísťovati dozadu. Dlí-li velitel proudu u předvoje jen proto, aby měl co nejdříve zprávy, viděl sám terén, anebo pozoroval první okamžiky střetnutí s nepřítelem, ale již po prvních ranách kvapně se přemísťuje zpět, aby mohl vydat rozkazy, zkrátka velet, dopouští se velkého prohřešku. Voják nikdy takového velitele neomluví, poněvadž jeho myšlení a zážitky v okamžicích, kdy se zahajuje boj, jsou jiné, a s nimi musíme počítat. Pozoruje, že vše postupuje kupředu, že dochází k okamžikům, kdy sám má nasadit svůj život, a je překvapen, když vidí někdy tak kvapný a s hlediska psychologie mas i nešetrný přesun velitelů dozadu. Neřekneme se, hodnotí-li toto počínání svého velitele jako zbabělost!

Přezkoušejme tuto okolnost při bojových cvičeních a uvidíme, jak někdy až nápadně mnoho různých velitelů a velitelství mešká u předvoje, a to jednak proto, že jsou příliš zvědaví, netrpěliví a neochotní, jednak proto, že opomíjejí analyzovat a zhodnotit včas své počínání s hlediska lidské psychologie!!

Podíváme-li se na naši otázku se širšího hlediska, musíme uznati, že není dobře v míru zvykatí podřízené vidět velitele různých stupňů tam, kde v skutečném boji nebudou ani být nemohou, nehledě již k tomu, že takto sami velitelé skreslují obraz skutečného boje a neučí se velet anebo řídit boj (bitvu) z těch míst a za těch nevýhodných podmínek, které budou v pravé skutečnosti!

Velitelé stojící při bojových cvičeních „v dešti střel“ jsou jistě nedůslední, poněvadž chybují mnohostranně. Tato okolnost a nepředvídatost před světovou válkou zavinily v prvních bojích r. 1914 přesměřování a zbytečné ztráty ve velitelstevských sborech všech armád a tuto zkušenost nemáme opomíjet. Rozhodčí služba při cvičeních v míru musí být i po této stránce bezohledná a má neúprosně vyřadovat z boje každého velitele, který není na svém místě.

*

V závěru je nutno zdůraznit jednu okolnost, s kterou se tak neradi smiřujeme. Jak při cvičeních v terénu, tak i na mapě umisťujeme různá velitelství nejčastěji do osad, míst přesně vyznačených na mapě, která se stanou v skutečném boji v příští válce nejhledanějším objektem nepřátelské palby a která především budou neúprosně ničena! Mínil tím velitelství praporů, pluků, skupin, brigád a někdy i vyšších jednotek. Je

nutná již v míru značná opatrnost i po této stránce, abychom pak čelili všem nebezpečím s tím spojeným.

Soudím, že veškeré osady blízko fronty jako vhodná místa pro ubytování vojsk, umístění trénů a p. a zejména pro SV. budeme nuceni v moderním boji zamítnout se vši rozhodností a hledat méně nebezpečná a nikoli nápadná místa, abychom se mohli v svých funkcích nerušeně v boji uplatnit.

Jen snad za tmy a v noci budeme pokračovat hledat v ssutinách rozbitých osad nutné zotavení a za časného rána je budeme opouštět! Uvažujeme o tom!

Major gšt. Bohumil Paleček:

Úvahy o organisaci komunikací a zásobování v poli.

I.

Pod tímto názvem vyšel v září 1932 v Revue Militaire Française zajímavý článek od majora Alborda. Podávám nejprve jeho obsah.

Netušenému rozmnožení materiálu u armád klade autor za vinu, že se v ofensivních bitvách, na př. r. 1918, dosáhlo výsledků jen neúplných, takže bylo možno zoufat si nad strategií.

Všeobecně je konečnou formou manévru působení na zadní spojení. Dosahovalo se jí manévrem na křídle nebo průlomem. Nyní však může dalekonosné dělostřelectvo a zvláště letectvo zahájit náhlý a přímý útok na zadní spojení nejen v etapě, ale i v zápolí, ba i ve středisku protivníkova území.

Pokroky v oboru automobilního průmyslu a rozmnožení počtu aut v hospodářském životě vedou k motorisaci dělostřelectva a trénů a povedou k postavení motorisovaných vyšších jednotek. Od nich očekává autor, že omezí nebo odstraní dnešní těžké závady strategického manévru. Mohou uskutečnit účinné zajištění na dálku, rychlejší a úplnější přezkoušení dotyku, hlubokou akci a rozhodující využití úspěchu. Těmto jednotkám bude dána kromě jejich dnešní síly i rychlost, takže budou schopny dosáhnout překvapení a využít ho. Tak obživne manévr ve volných prostorech, které vedou na citlivá nebo životní místa nepřátelského organismu.

Ale žádný manévr nepřinese rozhodujících výsledků, není-li snadno a hojně živen. Armáda může počít působit teprve od okamžiku, kdy je její etapa vybavena.

Od ukončení nástupu musí být armáda ihned schopna činnosti. Umístění služeb a uvedení zásobovacího a odsunového systému v chod nesmí ji nikterak zpozdit, nemá-li se riskovat možnost ztráty operační iniciativy. V pohybné válce nutno počítat s ústupem, ať dobrovolným anebo vnuceným. Pak etapa nesmí být předem darovanou kořistí pro nepřítele, ani omezením volnosti jednání a rozhodnutí velitele.

Směry postupu armád nebudou obyčejně rovnoběžné. Budou k sobě šikmé, čímž se poruší často těžko získaná harmonie armády s železniční a silniční sítí, na nichž závisí její spořádaný život, a proto bude nutno v několika hodinách přeložit násilně těžiště služeb.